

Brüssel, 28. november 2025
(OR. en)

15959/25

Institutsioonidevahelised
dokumendid:
2025/0543(COD)
2025/0544(CNS)

IND 546
RECH 521
COMPET 1236
MI 959
EDUC 475
TELECOM 431
ENER 625
ENV 1281
CLIMA 557
AGRI 644
TRANS 589
SAN 775
BIOTECH 40
CADREFIN 335
CODEC 1921

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Alaliste esindajate komitee / nõukogu

Komisjoni dok nr: 11765/1/25 REV 1; 11749/25

Teema: *Nõukogu 8.–9. detsembri 2025. aasta istungi (konkurentsivõime (siseturg, tööstus, teadusuuringud ja kosmos)) ettevalmistamine*

Programmi „Euroopa horisont“ käsitlev pakett: teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2028–2034

a) raamprogramm ning selle osalemis- ja levitamiseeskirjad

b) raamprogrammi „Euroopa horisont“ rakendamise eriprogramm

– Eduaruanne

Käesoleva märkuse lisas toodud eduaruandes esitatakse eesistujariigi ülevaade olukorrast ja eespool nimetatud ettepanekute läbivaatamisel 2025. aasta teisel poolel tehtud edusammudest. Aruanne on koostatud eesistujariigi vastutusel ning ei sea piiranguid konkreetsete küsimuste suhtes, mis eri delegatsioonidele huvi pakuvad, ega delegatsioonide edasise panuse suhtes.

Alaliste esindajate komiteel palutakse seega võtta eduaruanne teadmiseks ja edastada see nõukogule (konkurentsivõime), pidades silmas nõukogu 9. detsembri 2025. aasta istungit.

Programmi „Euroopa horisont“ käsitlev pakett: teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2028–2034

a) raamprogramm ning selle osalemis- ja levitamiseeskirjad

b) raamprogrammi „Euroopa horisont“ rakendamise eriprogramm

– Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

1. Euroopa Liidu (EL) jaoks on käes otsustav hetk. Ühtne turg on endiselt puudulik, seda koormab regulatiivne keerukus ja riikide kapseldumine, mis kahjustab Euroopa konkurentsivõimet ja ühtekuuluvust. Lisaks, nagu on rõhutatud Mario Draghi, Enrico Letta ja Manuel Heitori aruannetes, on EL ülemaailmsetele konkurentidele kaotamas oma positsiooni teadusuuringutes, innovatsioonis ja nendega seotud investeringutes, mis seab kahtluse alla ELi tehnoloogilise juhtpositsiooni ja strateegilise autonoomia.
2. EL on jõudnud pöördepunkti ning tulevased teadusuuringute ja innovatsiooni alased jõupingutused on tähtsamad kui kunagi varem. Maailmas, mida iseloomustavad üha suurem ebakindlus, üleilmsed probleemid ja kriisid, kiiresti arenevad tehnoloogiad ning kiirelt muutuv geopoliitiline maastik, on planeeritud ja pideval teadustegevusel ja innovatsioonil keskne roll probleemide mõistmisel, lahenduste väljatöötamisel ja tulevikku kujundavate tehnoloogiate valdamisel. Seega on vaja nendele probleemidele reageerida arukate ja ühiste strateegiate ja investeringutega, mis annavad tõuke innovatsioonile ja tugevdavad vastupidava ELi aluseid, et tagada meie tulevane julgeolek, jõukus ja konkurentsivõime.

3. EL vajab tugevamat koostööd. Kuna koostöö on Euroopa suurim tugevus, on ELil ja selle liikmesriikidel olemas eeltingimused Euroopa teadusliku ja tehnoloogilise juhtpositsiooni elavdamiseks ning eesseisvate probleemidega toimetulekuks vajaliku innovatsiooni saavutamiseks. Järgmine teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ peab näitama teed selle eesmärgi elluviimiseks tihedas koostoimes teiste järgmise mitmeaastase finantsraamistiku programmidega. Järgmine mitmeaastane finantsraamistik peab tagama, et Euroopas saavutatud tipptasemel teadusuuringute ja innovatsiooni tulemused võetakse kasutusele ELis, pakkudes ELi kodanikele praktilisi lahendusi ja avades ELi tööstusele uusi turge.

II. TAUST

4. Komisjon avaldas 16. juulil 2025 kaks omavahel seotud ettepanekut: ettepaneku teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ kehtestamise kohta (edaspidi „raamprogramm“)¹ ja ettepaneku raamprogrammi „Euroopa horisont“ rakendamise eriprogrammi kohta (edaspidi „eriprogramm“)².
5. Nende ettepanekute eest vastutab Euroopa Parlamendi tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE). Raamprogrammi raportööriks määrati Christian Ehler (PPE, DE) ning eriprogrammi raportööriks René Repasi (S&D, DE).
6. Raamprogrammi kohta arvamuste saamiseks on konsulteeritud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Euroopa Kontrollikoja ja Euroopa Regioonide Komiteega.

III. ÜLEVAADE OLUKORRAST

7. Esimene mitteametlik arvamuste vahetus raamprogrammi „Euroopa horisont“ käsitlevate komisjoni ettepanekute üle toimus teadus- ja innovatsiooniministrite mitteametlikul kohtumisel 17. juulil 2025 Kopenhaagenis.

¹ Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2028–2034 teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“, sätestatakse selle osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2021/695 (11765/25).

² Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ rakendamise eriprogramm ajavahemikuks 2028–2034, sätestatakse selle programmi osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2021/764 (11749/25).

8. Komisjon tegi teadusuuringute töörühmale ettekanded raamprogrammi ja eriprogrammi kohta 24. juulil ning 1., 4., 8., 11., 15., 18., 22. ja 25. septembril 2025, mille käigus oli delegatsioonidel võimalus küsida selgitusi. Pärast komisjoni selgitusi jätkas teadusuuringute töörühm ettepanekute läbivaatamist.
9. Ettepanekute üksikasjalik läbivaatamine toimus 6., 9., 13., 16. ja 27. oktoobril ning 3., 6., 10., 14., 17., 20. ja 27. novembril 2025. Selleks jagati ettepanekute tekst kuude teemaplokki, milles olid ühendatud raamprogrammi ja eriprogrammi temaatiliselt seotud sätted järgmiselt:
- 1. teemaplokk – üldsätted: raamprogrammi artiklid 1–10 ja 35–37 ning eriprogrammi artiklid 1–4 ja 18–21;
 - 2. teemaplokk – I sammas – tipptasemel teadus: raamprogrammi artiklid 12–14 ning eriprogrammi artiklid 6–10;
 - 3. teemaplokk – II sammas – konkurentsivõime ja ühiskond, sealhulgas Euroopa partnerlused: raamprogrammi artiklid 11 ja 15 ning eriprogrammi artiklid 5 ja 11;
 - 4. teemaplokk – III sammas – innovatsioon: raamprogrammi artiklid 16, 17 ja 34 ning eriprogrammi artiklid 12 ja 13;
 - 5. teemaplokk – IV sammas – Euroopa teadusruum: raamprogrammi artiklid 18 ja 19 ning eriprogrammi artiklid 14–17;
 - 6. teemaplokk – osalemis- ja levitamiseeskirjad: raamprogrammi artiklid 20–33.
10. Arutelud ei hõlmanud nurksulgudes esitatud teksti³.

³ Raamprogramm: artikli 1 lõige 2 (reguleerimise), artikkel 6 (eelarve) ja vastav põhjendus 31, artikkel 19 (osaluse laiendamine), põhjendus 36 (tulemusraamistiku määrus); eriprogramm: artikli 1 lõige 2 (reguleerimise), artikkel 3 (eelarve), artikli 4 lõige 3 (tööprogramm).

11. Lisaks pidas eesistujariik konkurentsivõime nõukogu 30. septembri ja 9. detsembri 2025. aasta istungitel poliitilised mõttevahetused temaatilistes valdkondades, mis hõlmasid kahesuguse kasutuse, julgeoleku ja kaitse valdkonna teadusuuringuid ja innovatsiooni ning Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni strateegilisi prioriteete, sealhulgas keskendumist tulevastele partnerlustele.

IV. TEHTUD EDUSAMMUD

12. Eesistujariigi eesmärk on olnud kujundada põhjalik arusaam ettepanekutest ja nende seosest Euroopa Konkurentsivõime Fondi (ECF) käsitleva ettepanekuga ning jätkata läbirääkimisi tekstide võimalikult ulatuslikuks ühtlustamiseks ja konsolideerimiseks. Eesmärk on olnud tugineda varasematele kogemustele, keskendudes samal ajal rohkem ettepanekute uutele aspektidele. Selguse tagamiseks on erilist tähelepanu pööratud konkreetseid teemasid käsitlevatele struktureeritud aruteludele, mida on toetanud eesistujariigi aruteludokumendid, ning järgnevatel läbirääkimistel lisatähelepanu vajavate põhiküsimuste piiritlemisele. Teatavatel juhtudel, kus on vaja põhjalikumat selgitamist ja läbirääkimisi, on tekst esitatud paksus kaldkirjas. Komisjon esitas läbirääkimiste käigus ka kasulikke mitteametlikke dokumente.
13. Eesistujariik on läbirääkimiste suunamiseks rõhutanud järgmisi juhtpõhimõtteid:
- innustada uuenduslikku mõtlemist varasematest kogemustest õppimise teel, et leida uusi võimalusi;
 - konsolideerida teaduse töörühma volituste alla kuuluvad osad ning selgitada seoseid uue Euroopa Konkurentsivõime Fondiga ja võtta nende suhtes seisukoht;
 - tagada määruses vajalikud üksikasjad, et võimaldada piiritletud paindlikkust tööprogrammide kaudu rakendamisel, ning
 - vältida kordusi teiste õigusaktidega, välja arvatud juhul, kui erandid või spetsifikatsioonid on vajalikud.

14. Programmi „Euroopa horisont“ üle peetavad läbirääkimised on tihedalt seotud ka teistes mitmeaastase finantsraamistiku rühmades toimuvate laiemate läbirääkimistega. Mitmeaastase finantsraamistiku üldeelarve üle ning programmi „Euroopa horisont“ ettepaneku peamiste nurksulgudes osade üle (nagu osaluse laiendamine ja tippteaduse levitamine, hindamiskriteeriumid ja valiku tegemine ning rahastamismäärad) käivad läbirääkimised ajutises mitmeaastase finantsraamistiku tööühmas. Sellele vaatamata on liikmesriigid nõudnud programmi „Euroopa horisont“ puhul üldeelarve jaotamist selle alamkomponentide kaupa. Euroopa Konkurentsivõime Fondi allrühm peab läbirääkimisi ühise reeglistiku ning poliitikaharude juhtimise ja sisu üle.
15. Komisjonilt oodatav järeletoote juhtimismehhanismi ja konkurentsivõime koordineerimise vahendi kohta, mis peaks aitama kaasa ülevalt alla suunatud prioriteetide seadmisele ja programmide kooskõlastamisele, on endiselt oluline lahendamata küsimus. Samuti ei ole selge, mil määral ja millisel tasandil kaasatakse liikmesriigid.

Valdkondadevahelised küsimused

16. **Raamprogrammi struktuur.** Üldiselt ei ole raamprogrammi sammasteks jaotatud üldist ülesehitust kahtluse alla seatud. Vaid vähesed liikmesriigid on seni kaalunud või taotlenud konkreetsete osade üleviimist kas muude sammaste alla programmi valdkondadevahelise osana või muude ELi programmide, peamiselt Euroopa Konkurentsivõime Fondi alla.
17. **Paindlikkus ja prognoositavus.** Põhirõhk on olnud sellise raamistiku väljatöötamisel, millega loodaks õige tasakaal paindlikkuse ja prognoositavuse vahel. Eesmärk on olnud saavutada dünaamiline tasakaal, mis soodustab innovatsiooni, ning luua samal ajal selge ja usaldusväärne õigusraamistik teksti ühtlustamise ja vajaduse korral programmi selgemaks muutmise teel. Üks peamisi lahendamata küsimusi on prioriteetide seadmise protsessi üldine juhtimine ja liikmesriikide osalemine selles. Seepärast on eriprogrammi lisatud lahtine koht, mis täidetakse hiljem, et määrata kindlaks üldine strateegiliste prioriteetide seadmise protsess, mis tagab liikmesriikidele tugeva nõuandva rolli ning seeläbi nende osalemise ja toetuse.

18. **Lihtsustamine.** Lihtsustamine taotlejate ja toetusesaajate huvides on äärmiselt oluline. Seetõttu on kehtestatud horisontaalne põhimõte halduskoormuse vähendamiseks. Lisaks on mõned kavandatud lihtsustamismeetmed (näiteks personali puhul vaikimisi kindlasummaliste maksete ja ühikuhindade kasutamine) esitatud paksus kaldkirjas edasise arutelu eesmärgil, et tulemuseks oleks parim võimalik raamistik. Kuigi paljude lihtsustamismeetmete kohta tehakse otsus rakendamisetapis, on väga oluline, et programm „Euroopa horisont“ annaks selged suunised. Veel üks lihtsustamisprioriteet on õigusnormide ühtlustamine, et tagada nende selgus, vältida tarbetuid kordusi ja võimaldada nende rakendamisel paindlikkust.
19. **Interdistsiplinaarsus, sealhulgas sotsiaal- ja humanitaarteaduste lõimimine.** Ollakse täielikul üksmeelel vajaduse osas tagada multidistsiplinaarsed lähenemisviisid ning näha ette sotsiaal- ja humanitaarteaduste lõimimine raamprogrammi kõikidesse osadesse. Seda on veelgi rõhutatud II samba „Konkurentsivõime ja ühiskond“ puhul, et saavutada sellised teadus- ja innovatsioonikoostöö tulemused, mis on vajalikud ELi ees seisvate probleemide lahendamiseks. Lisaks on veelgi täpsustatud vajadust sotsiaal- ja humanitaarteadustega seotud teemasid käsitlevate taotlusvoorus osalemise kutsete järele.
20. **Assotsieerimine.** Kolmandate riikide assotsieerimine raamprogrammiga omandab praeguses geopoliitilises kontekstis uue mõõtme, arvestades et EL on kaotamas oma positsiooni teadusuuringutes ja innovatsioonis ning raamprogramm avatakse kahesugusele kasutusele. Selle teemaga tegelemiseks on assotsieerimist käsitlev artikkel mitmeaastase finantsraamistiku programmide vahel ühtlustatud, tuginedes kolmandate riikide neljale tuntud kategooriale, kuid pannes suuremat rõhku assotsieerimiskulude jagamisele, õiglasele tasakaalule, ELi õigusele seoses usaldusväärse finantsjuhtimisega ning kolmandatele riikidele programmiga seoses otsustusõiguse andmata jätmisele. Raamprogrammi väljakutse on tasakaalustada ühelt poolt vajadus partnerluse järele selliste riikidega, kelle assotsieerimine ei anna eeliseid, ning teiselt poolt teadusjulgeoleku meetmete rakendamine teistesse kategooriatesse kuuluvate riikide suhtes, kes selliseid eeliseid pakuvad. Veel üks aspekt puudutab lähedasi ja usaldusväärseid partnereid ning nende suutlikkust assotsieeruda ja vastastikustes hüvedes täiel määral osaleda. Peale selle kasutavad programm „Euroopa horisont“ ja Euroopa Konkurentsivõime Fond erinevaid assotsieerimiskavasid, mis võib olla takistuseks integreeritud innovatsioonitsüklile, mille poole me püüdleme.

21. **Kahesugune kasutus.** Raamprogrammi avamine kahesuguse kasutuse toetamiseks on tingitud kiiretest geopoliitilistest ja tehnoloogilistest arengutest. See toob kaasa kohaldamisala muutumise võrreldes praeguse raamprogrammiga. Edasistel läbirääkimistel tuleks seetõttu selgelt eristada kahesuguse kasutuse potentsiaali ja toetamist puhtalt kaitsealastest tegevustest. Et ära kasutada impulssi, mida kahesuguse kasutuse valdkonna teadusuuringud võivad teadusuuringutele ja innovatsioonile anda, tuleb kindlaks määrata õige raamistik, vältimaks tarbetute piirangute ja liigse halduskoormuse tekitamist.
22. **Teadusjulgeolek.** Teadusjulgeoleku eesmärk on juhtida selliseid riske nagu elutähtsa tehnoloogia soovimatu siire, pahatahtlik mõju teadusuuringutele ning eetika või usaldusväärusega seotud rikkumised, kaitstes samal ajal teadusuuringute ja innovatsiooni aluspõhimõtteid, mis on Euroopa teadusruumi aluseks. Teadusjulgeoleku küsimus on lahendamata põhiküsimuste üle peetavate läbirääkimiste lahutamatu osa.

Seosed Euroopa Konkurentsivõime Fondiga:

23. Programmi „Euroopa horisont“ ettepanek ja Euroopa Konkurentsivõime Fondi käsitlev ettepanek on omavahel mitmes valdkonnas tihedalt seotud ning neil on ühine eesmärk hoogustada innovatsioonitsükli. See võimaldab teadusuuringutel ja innovatsioonil liikuda edasi kasutusele võetud lahendusteni ja turustatavate toodeteni, tagades samal ajal ka tagasiside selle kohta, millised probleemid tulenevad kasutuselevõtust teadusuuringutele. Mõlema programmi temaatilised prioriteedid peaksid olema innovatsioonitsükli jooksul üksteisega seotud, et tagada avaliku sektori investeeringute suurim võimalik mõju. Peamised omavahelised seosed on esitatud programmi „Euroopa horisont“ käsitleva ettepaneku eri osades.
24. **Poliitikaharud** (raamprogrammi artikkel 15 ja eriprogrammi artikkel 11): nendes artiklites seotakse programmi „Euroopa horisont“ II samba konkurentsivõime komponendi alla kuuluv teadus- ja innovatsioonikoostöö Euroopa Konkurentsivõime Fondi poliitikaharudega ning selgitatakse, miks need kuuluvad Euroopa Konkurentsivõime Fondi tööprogrammi vastava poliitikaharu teadus- ja innovatsioonitegevuse osa alla. Euroopa Konkurentsivõime Fondi poliitikaharudega hõlmatud tegevused saavad samuti kasu teadus- ja innovatsioonikoostööst, mida tehakse II samba ühiskonnakomponendi raames, ja vastupidi, kuna nii konkurentsivõimega seonduvad kui ka üldised ühiskondlikud suundumused on teineteisest sõltuvad.

25. **Missioonid ja uue Euroopa Bauhausi rahastu:** programmis „Euroopa horisont“ ja Euroopa Konkurentsivõime Fondis on vaja tugevat seost viie olemasoleva missiooni ning uue Euroopa Bauhausi rahastu vahel, et tagada praeguse mitmeaastase finantsraamistiku peamiste teadus- ja innovatsiooninvesteeringute jätkuvat teostamist. See seos tagab väärtuslike uuenduste turuletoomise ja tõhusa kasutuselevõtu.
26. **Euroopa partnerlused** (raamprogrammi artikkel 11 ja eriprogrammi artikkel 5): nendes artiklites sätestatakse tulevaste Euroopa partnerluste seosed Euroopa Konkurentsivõime Fondi poliitikaharudega. Valitud partnerlused võivad olla tihedalt seotud poliitikaharudega ning olla innovatsioonitsükli jooksul täiendavaks vahendiks avaliku ja erasektori rahastuse võimendamiseks, et käsitleda ühiseid probleemküsimusi.
27. **Euroopa Innovatsiooninõukogu** (raamprogrammi artiklid 16 ja 34 ning eriprogrammi artikkel 12): see on seotud programmi „InvestEU“ ja Euroopa Konkurentsivõime Fondi kasvufirmade rahastuga. On lisatud uus põhjendus (15c) tagamaks, et nende vahendite vaheline vastastikune täiendavus ja üleminek toimiks sujuvalt, eelkõige äriühingute puhul, kes arendavad ELile strateegilist huvi pakkuvaid tehnoloogiaid.
28. **Kaitseotstarbeline kasutus:** Euroopa Innovatsiooninõukoguga seoses viidatakse artiklis 16 kaitseotstarbelise kasutuse seisukohast elutähtsa tehnoloogia toetamisele programmi „Euroopa horisont“ raames. Liikmesriigid peavad veel otsustama, kuidas selliseid tegevusi rahastada, näiteks Euroopa Konkurentsivõime Fondi kaitsevaldkonna osast või programmi „InvestEU“, tuginedes teadmistele, mis Euroopa Innovatsiooninõukogu on saanud süvatehnoloogia rahastamisel.
29. **Levitamine ja väärindamine** (raamprogrammi artikkel 32): selles artiklis viidatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi töövahenditele, millega toetatakse Euroopa Konkurentsivõime Fondi väärindamisstrateegiat, mida komisjon võib kasutada, kui toetusesaaja ei anna oma tulemuste väärindamiseks endast parimat.
30. **Turvameetmed** (raamprogrammi artikkel 20, milles viidatakse otseselt Euroopa Konkurentsivõime Fondi artikli 10 lõigetele 2 ja 3, mis käsitlevad ELi soodustamist, artiklile 13, mis käsitleb salastatud teavet ja tundlikku teavet käsitlevate normide kohaldamist, ning artiklile 20 kiirendatud ja sihipärase konkurentsivõime meetmete kohta): Neid Euroopa Konkurentsivõime Fondi artikleid võib kasutada programmi „Euroopa horisont“ tööprogrammi osades, kui see on asjakohane ELi strateegilise autonoomia ja tehnoloogilise suveräänsuse kaitsmiseks. Jääb lahtiseks, kas see on teadusjulgeoleku eripära arvestades piisav.

31. Eeldatavalt toimub Euroopa Konkurentsivõime Fondi ajutises alatöörühmas täiendav arutelu seoses strateegilise huviga kasutada ka Euroopa Konkurentsivõime Fondi, et luua ELi konkurentsivõime seisukohast strateegilist huvi pakkuvate teadus- ja tehnoloogiataristute toetamisvõimekus. Viimane põhiküsimus, mille kohta ei ole seoses aluslepingu järgimisega õigusosalast nõu veel esitatud, puudutab kaitseuringute ja -innovatsiooni eriprogrammi, mis on programmi „Euroopa horisont“ eriprogramm, kuid mis on lisatud Euroopa Konkurentsivõime Fondi vastupanuvõime ja julgeoleku, kaitsetööstuse ja kosmosesektori poliitikaharusse, ilma spetsiaalse sihtotstarbelise eelarveta.

V. ÜKSIKASJALIK ARUANDLUS LÄBIRÄÄKIMISPLOKKIDE KAUPA

32. Allpool tutvustatakse programmi fookuse tugevdamiseks igasse kuude teemaplokki tehtud muudatusi.

1. teemaplokk: Üldsätted

33. Tehti mitu olulist muudatust, et teravdada raamprogrammi rõhuasetust.

34. **Raamprogrammi** artiklit 2, milles esitatakse mõisted, on pidevalt muudetud ja lisatud uusi asjakohaseid mõisteid, et pakkuda programmi jaoks fookuseeritud mõistete kogum. Seda on tehtud, pidades silmas, et määratleda tuleks ainult määruses kasutatud mõisted ning teiste määruste mõisteid ei tohiks korrata. Artiklis 3 on raamprogrammi üldeesmärgid läbi vaadatud, et sõnastust tugevdada. Uus rõhuasetus on teadusliku ja tehnoloogilise baasi tugevdamisel tiptasemel teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu, mis põhinevad avatud konkurentsil, pidades silmas mitte üksnes konkurentsivõime, vaid ka jõukuse, suveräänsuse ja vastupanuvõime toetamist. Tekstis tugevdatakse ka toetust Euroopa teadusruumi väljakujundamisele ning toetust teadlaste koolitusele ja liikuvusele, soodustades ajude ringlust, kuid võideldes samal ajal ajude äravoolu vastu. Artiklis 4, milles sätestatakse programmi struktuur, on muudetud konkurentsivõime ja ühiskonna samba ühiskonnakomponenti ning Euroopa teadusruumi peatükki. Horisontaalseid põhimõtteid käsitlevas artiklis 5 rõhutatakse tugevamini teadusuuringute ja innovatsiooni väärtusahelat, millega soovitakse tagada, et programm ulatub alusuuringutest kuni läbimurdelise innovatsioonini ning võimaldab tugevat seost Euroopa Konkurentsivõime Fondiga, et edendada tulemuste kasutuselevõttu ja rakendamist. Lisatud on ka haldusmenetluste lihtsustamine, täpsustades, et eelkõige soovitakse leevendada osalejate koormust. Kaasamise eesmärgil on võetud selge kohustus edendada võrdseid võimalusi kõigi liidu teadusuuringute ja innovatsiooni sidusrühmade jaoks, samal ajal kui mitu liikmesriiki nõuab, et teksti toodaks sõnaselgelt tagasi laiendamispõhimõtte, mis on sätestatud kehtivas programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas määruses. Lisatud on soolise võrdõiguslikkuse rakendamise tagamine, sealhulgas soolise mõõtme integreerimine teadusuuringute ja innovatsiooni sisusse, ning teadusjulgeoleku kaitsmine sellega seotud riskide juhtimise kaudu, tagades, et neid põhimõtteid võetakse arvesse kogu teadus- ja innovatsioonitegevuses. Lisaks on optimaalse kohustuste võtmise ja suurima mõju saavutamiseks täpsustatud vajadust arendada strateegilist koostööd programmi „Euroopa horisont“ sammaste ja nende komponentide vahel ning rakendada raamprogrammi koostöomes muude ELi programmidega.

35. Mõned selle osa sätted on horisontaalsed standardsätted (artiklid 7, 8 ja 9), mis on ühised mitme ELi programmi jaoks. Sel põhjusel on muudatusi tehtud minimaalselt ning tehtud muudatustega võetakse üksnes arvesse poliitilisemat laadi küsimusi. Artiklisse 8 on lisatud praegu kasutusel olev kvaliteedimärgis, et vastata enamiku delegatsioonide taotlusele, millega soovitakse uus kavandatav konkurentsivõime märgis kas asendada või seda vähemalt täiendada. Eesistujariigi ettepanek võimaldaks kasutada mõlemat märgist, et võimendada täiendavat rahastamist, võttes arvesse kummagi märgise peamist kaubamärki, vältides samal ajal kahe märgise olemasolu tulemusel segaduse tekkimise ohtu, millele mõned liikmesriigid on osutanud. Artiklis 9 on tehtud komisjonile ülesandeks esitada igal aastal programmikomiteele teave assotsieerunud riikide rahalise panuse kohta, et tagada läbipaistvus ja ülevaade olukorrast.
36. Artikkel 10 on raamprogrammi rakendamise seisukohast väga tähtis. On täpsustatud seda, et endiselt tuleks jätkata toetamist toetuste vormis, nii nagu praegu tavaks. Lisaks tuletatakse meelde, et hindamiskomisjon peaks koosnema täielikult, või nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel osaliselt, sõltumatutest välisekspertidest. Lihtsustatud kuluvõimaluste, näiteks personalikulude puhul ühikuhindade ja kindlasummaliste maksete kasutuselevõtt ELi rahastamise peamise vormina, sai liikmesriikidelt eri määral toetust, kusjuures liikmesriigid suhtusid üldiselt skeptiliselt sellesse, kui personalikulude puhul kasutataks vaikevormina ühikuhindu.

37. **Eriprogrammi** artiklis 1 sätestatakse, et raamprogrammiga tuleks samuti viia ellu teadus- ja innovatsioonikoostööd, et toetada Euroopa Konkurentsivõime Fondi poliitikaharusid. Tegevuseesmärke käsitlevas artiklis 2 ei ole tehtud suuri muudatusi peale suurema rõhuasetuse teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuste kasutamise soodustamisele ning teadus- ja tehnoloogiataristute kasutamise optimeerimisele. Artiklis 4 muudetakse tööprogrammide sisu kajastav loetelu soovituslikust ammendavaks. Selle eesmärk on muuta programmi rakendamine selgemaks ja struktureeritumaks, tagades tööprogrammides prognoositavamad ja täpsemalt määratletud meetmed ja vältides taotlusvoorudesse lisakriteeriumide lisamist liikmesriikidega konsulteerimata. Lisaks on täpsustatud, et tuleks sätestada hindamise läbivaatamise menetlus. Teadusjulgeolek on lisatud meetmete loetellu, mille suhtes kohaldatakse erinorme. Eraldiseisvate tööprogrammide arv on viidud kooskõlla programmi struktuuriga. Vastuseks liikmesriikide jätkuvale soovile, et määrataks kindlaks nende suurem osalemine prioriteetide seadmisel, on lisatud hiljem täidetav koht uue artikli jaoks, et luua strateegiline prioriteetide seadmise raamistik, millega tagatakse tugev nõuandev roll ning seeläbi liikmesriikide kaasatus ja osalemine. Selle artikli sõnastus sõltub täiendavast teabest komisjoni väljakuulutatud juhtimismehhanismi ja konkurentsivõime koordineerimise vahendi kohta. Komiteemenetlust käsitlevas artiklis 18 on komitee kogunemise vorm üldkoosseisus muudetud kogunemiseks „strateegiliseks koosseisus“ ning selle rolli on laiendatud nii et see hõlmab järelevalvet programmi sidususe üle kõigis selle üksikutes tööprogrammides, sealhulgas Euroopa partnerlustega. Allkomiteed on viidud vastavusse programmi struktuuriga. Lisaks on liikmesriikide rolli tugevdamiseks lisatud kaks punkti: arvamuse esitamata jätmise klausel tööprogrammi vastuvõtmise kohta ja komisjoni kohustus teavitada programmikomiteed korrapäraselt ja varasest etapist alates eriprogrammi rakendamisel tehtud üldistest edusammudest.

2. teemaplokk: tipptasemel teadus

Euroopa Teadusnõukogu (ERC)

38. Üldiselt on ERCga seotud peamised muudatused seisnenud ettepaneku läbivaatamises, et viia see kooskõlla praeguse tava ja sõnastusega. **Raamprogrammis** sai taas kinnitust Euroopa Teadusnõukogu peamine eesmärk, sealhulgas keskendumine karjääri alustavatele teadlastele. Muudeti põhjendust 13, täpsustades, et ERC peaks püüdlema kõige paljutootavamate võimaluste poole teaduse eesliinil kõigis valdkondades ning pühendumata alt üles suunatud, teadlaste algatatud uuringutele avatud konkurentsi kaudu, mis põhineb üksnes tipptaseme kriteeriumil.
39. **Eriprogrammi** artiklis 6 kehtestati kooskõlas praeguse tavaga ERC presidendi ametiajaks neli aastat, mida võib ühe korra pikendada. Samuti täpsustati, et kooskõlas praeguse tavaga peaks ERC president pühendama vähemalt 80% oma tööajast ERC tegevusele. Lisaks jäeti välja viide komisjoni sisepoliitikale, kuna seda võidi ERC autonoomia seisukohast valesi mõista. Artiklis 7 määrati ERC teadusnõukogu koosseisuks kuni 22 liiget, et teadusnõukogu saaks tegutseda isegi siis, kui mis tahes ajal on ametis vähem liikmeid. Sõltumatu teadusnõukogu liikmete ametiaeg viidi vastavusse presidendi ametiajaga. Samuti täpsustati, et sõltumatu teadusnõukogu valitud kolmel asepresidendil on koduasutustes haldustugi ning et sõltumatu teadusnõukogu liikmed saavad oma täidetavate ülesannete eest hüvitist. Sõltumatu teadusnõukogu poolt komisjonile edastatud teadusuuringute suundumuste või poliitikaküsimuste ülevaated edastab komisjon nüüd liikmesriikidele. Artiklis 7 täpsustatakse ka, et nii Euroopa kui ka rahvusvaheline teavitustegevus ja koostöö on oluline, et suurendada ERC nähtavust parimate teadlaste jaoks nii ELis kui ka mujal maailmas, samuti kooskõlas praeguse tavaga. Artiklis 8 on tehtud ainult üks muudatus, millega antakse komisjonile korraldus teavitada ERC programmikomitee koosseisu korrapäraselt ja õigeaegselt ERC tegevuse elluviimisest.

40. Raamprogrammi artiklis 13 kinnitatakse, et Marie Skłodowska-Curie meetmete peamine eesmärk on toetada teadlaste karjääri kõigis etappides, pöörates erilist tähelepanu karjääri alustavatele teadlastele, ning edendada alt üles suunatud tiptasemel teadusuuringuid, arendada ja meelitada ligi andekaid teadlasi. Artiklis korratakse, et toetatakse teadustöötajate vahetusi. Esialgne viide julgeolekukaalutlustele on viidud üle põhjendusse 14, kuna rõhuasetus teadusjulgeolekule on horisontaalne valdkondadevaheline küsimus, mis ei ole seotud üksnes Marie Skłodowska-Curie meetmetega.
41. **Eriprogrammi** artiklis 9 korratakse Marie Skłodowska-Curie meetmete rahastamise alt üles suunatud olemust ja täpsustatakse, et mis tahes kõrvalekaldumine sellest, et suunata teatavad tegevused konkreetsetele temaatilistele prioriteetidele, konkreetset liiki teadus- ja innovatsiooniasutustele või geograafilistele asukohtadele, võib toimuda üksnes nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja juhul, kui saadakse täiendavaid rahalisi vahendeid muudest allikatest. Lõik, milles osutatakse koostoimele selle programmi muude osadega, on välja jäetud, kuna tegemist on horisontaalse põhimõttega. Marie Skłodowska-Curie meetmete üle peetud läbirääkimistel keskenduti muu hulgas riikide paranduskoefitsientidele, mida kasutatakse konkurentsivõimeliste ja atraktiivsete töötingimuste ning töötasu võrdse ostujõu tagamiseks, kuna nende ajakohastamise meetodikat ja sagedust kritiseeriti laialdaselt.

Teadusuuringute Ühiskeskus (JRC)

42. **Raamprogrammi** artiklis 14 on nüüd täpsustatud, et Teadusuuringute Ühiskeskus peaks vajaduse korral pakkuma liikmesriikidele ka sõltumatuid tõenduspõhiseid teadmisi ja teaduslikku toetust, kui see on asjakohane. **Eriprogrammi** artiklisse 10 on tehtud vaid üksikuid väiksemaid muudatusi.
43. Eesistujariigi arvates on see sammu läbirääkimiste praeguses etapis saavutanud teatava küpsusastme, kuigi see ei tähenda, et kõik on kõigega nõus. Enne selle samba juurde naasmist soovitatakse keskendada jõupingutused muudele, suuremat tähelepanu vajavatele osadele.

3. teemaplokk: konkurentsivõime ja ühiskond

Euroopa partnerlused

44. **Raamprogrammi** artiklis 11 sätestatakse kahte liiki partnerlused, mis põhinevad kas vastastikuse mõistmise memorandumil või lepingupõhisel kokkuleppel, mida nimetatakse ühisettevõtteks. Kuigi see erineb praegusest raamprogrammist, mille raames kaasrahastatud partnerlused põhinevad toetustel, võib seda pidada tervitatavaks lihtsustamiseks, kuni protsessi osas on saavutatud suurem selgus. Lisati lõige 3a, et ametlikult ette näha nõue, mille kohaselt peaks iga Euroopa partnerlus põhinema strateegilisel teadusuuringute ja innovatsiooni kaval, milles kirjeldatakse temaatilisi prioriteete, oodatavaid tulemusi ja vastavat tegevuskava. Lõikesse 5 lisati punkt ba, et täpsustada, et partnerlusi tuleks luua üksnes juhul, kui muude ELi meetmetega kavandatud eesmärged ei saavutataks. Lõikesse 5 lisati punkt -a, et anda enamikule liikmesriikidele kindlustunne nende rolli osas vastastikuse mõistmise memorandumil põhinevate partnerluste kindlakstegemisel ja valimisel. Endiselt on küsimusi virtuaalsete kassade optimaalse haldamise kohta, nii et iga liikmesriik kaasrahastaks projektides ainult oma osalejaid. Lisaks tuleb kindlaks määrata, kuidas tööstus rahaliselt panustab.
45. Koos liikmesriikidega ühise kindlaksmääramise ja valimise võimaldamiseks on **eriprogrammi** artikli 5 lõike 1 punktist a välja jäetud tekst, mille kohaselt sai partnerlusi valida üksnes komisjon. Lõike 1 punkti a alapunktis iii sätestatakse konsortsiumis osalevate partnerite miinimumarvuks kümme liikmesriiki (40% kõigist praegustest liikmesriikidest), kuna enamik soovis suuremat arvu kui esialgu kavandatud viis. Ka lisati lõike 1 punkti a alapunkti via valikukriteeriumina andmestrategie ning lõike 1 punkti a alapunkti viia VKEde ja kasvufirmade integratsioon. Lõike 1 punkti aa alapunkti xiiia lisati komisjoni kohustus jagada hindamiste üksikasju ELi organite ja liikmesriikidega ning lõikesse 1 lisati punkt ab, et selgelt väljendada, et normide täitmata jätmise korral tuleks liikmesriike teavitada kõikidest komisjoni võetud meetmetest. Partnerlusi käsitlevad artiklid nõuavad endiselt olulist täiendavat tööd ja arutelu.

46. Kuna paljude liikmesriikide arvates ei olnud ühiskonda puudutav komponent rahuldav, tegi eesistujariik nendega koostööd, et see ümber kujundada ja konsolideerida selgemaks narratiiviks, milles määratletakse selle roll, ulatus ja seos konkurentsivõime komponendiga. Kuigi on tehtud suuri edusamme, on vaja täiendavat tööd ühiskonnamõõtme piiritlemiseks ja tugevdamiseks. **Raamprogrammi** artiklis 15 määratakse kindlaks teadus- ja innovatsioonikoostöö kaks komponenti, millest üks käsitleb konkurentsivõimet ja teine ühiskonda. Uues lõikes sätestatakse, et neid kahte komponenti arendatakse sidusalt, et tagada teadus- ja innovatsioonimaastiku vastastikune tugevdamine ja ühtlane kaetus tugeva ja vastupidava liidu nimel.
47. Artiklis 15 mainitakse ka võimalikku jätkuvat toetust missioonide ülejäänud teadus- ja innovatsioonitegevusele ning uue Euroopa Bauhausi rahastule ning ei seota neid enam üksnes ühiskonda puudutava komponendiga. Mõlemal juhul rõhutasid liikmesriigid vajadust luua tugevad seosed muude asjakohaste ELi programmidega, eelkõige Euroopa pädevusraamistikuga, et tagada uurimistulemuste tõhus kasutuselevõtt ja väärtustamine kooskõlas missioonide algsete eesmärkidega ning võttes arvesse ka missioonide ja Euroopa pädevusraamistiku poliitikavaldkondade tihedat kooskõla. Kõiki ülejäänud tegevusi seoses missioonidega saab toetada programmi „Euroopa horisont“ tööprogrammide raames. Samuti märkis mitu liikmesriiki, et uue Euroopa Bauhausi rahastu puhul oleks kõige lihtsam lahendus integreerida ülejäänud teadus- ja innovatsioonitegevus teemadena tööprogrammidesse.
48. **Eriprogrammi** artiklis 11 on ühiskonda käsitlev komponent ümber sõnastatud, et määrata kindlaks kolm peamist valdkonda, millest ühiskonna ümberkujundamisel juhinduda: geopoliitiliste, keskkonnavalaste, tehnoloogiliste ja demokraatlike muutuste mõistmine ning tõendid poliitika kujundamiseks; demokraatliku, õiglase ja turvalise ühiskonna edendamine; ning Euroopa kultuuri ja loomemajanduse säilitamine.

4. teemaplokk: innovatsioon

Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC)

49. Üks üldeesmärk on olnud selgitada EIC ja ECFi omavahelist seotust, pidades eelkõige silmas programmi „InvestEU“ ja kasvufirmade rahastut, määrata kindlaks õige kohaldamisala ja vastastikune täiendavus ning kohandada teksti vastavalt. Selleks on lisatud uus põhjendus 15b. Seda tööd tuleb jätkata, et saavutada optimaalne lahendus ja tõhus rakendamine tulevikus. Sellega seoses jäävad edasisele arutelule avatuks eriprogrammi artikli 34 lõiked 7 ja 10, milles sätestatakse erandjuhud, mil EIC saab endiselt sekkuda ja pakkuda järelrahastamist või rahastamist pangakõlblikele ettevõtetele.
50. **Raamprogrammis** on täiendavalt täpsustatud EIC kohaldamisala ja täiendatud artiklit 16, et täpsustada kohustust juhtida EIC pädevusraamistiku vahendeid vastastikku täiendaval viisil. Rahastamisvahendi „Pathfinder“ toetuste puhul on lisatud fookus varajase etapi teadusuuringutele. Ettevõtluse hoogustamise teenuste ülesannete hulka on lisatud ka teadus- ja tehnoloogiataristutele juurdepääsu ja nende kasutamise hõlbustamine ning võrgustike tegevused. Samuti on lisatud eesrindlike uuringuprojektide agentuuri (ARPA) ülesannetega sarnanevate ülesannete kirjeldus programmijuhtidele, et selgitada, mida selle lähenemisviisi all mõeldakse. Arvamused lahknevad antava autonoomia taseme osas. Kuna seisukohad on erinevad üksnes Eesrindlike Kaitseuuringuprojektide Agentuuri (DARPA) laadse lähenemisviisi kaudu toimuva kaitserakenduste rahastamise osas, on tekst esitatud paksus kaldkirjas, et pidada edaspidi läbirääkimisi võimaliku lahenduse üle. Eesistujariik näeb kolme võimalikku lahendust: järgida komisjoni ettepanekut ja seda vastavalt täpsustada; määrata kindlaks protsess, mis võiks anda sisendi EIC DARPA-laadsele lähenemisviisile ECFi kaitseosa vahenditest; või lisada ECFi kaitseosasse DARPA-laadne lähenemisviis, et koondada kokku kõik ainult kaitsealased investeeringud. Arutelude käigus on liikmesriigid seni enamasti toetanud kahte viimast võimalust. Lisatud on uus põhjendus 15a, milles selgitatakse mehhanismi „Plug-in“ riiklike programmide ja organite sertifitseerimist.

51. Artiklis 34 on täpsustatud, et EIC rahastamisvahendi „Transition“ toetusi võib anda ilma taotlusvoorus osalemise kutseteta, kui see on tööprogrammides kindlaks määratud, programmijahi soovitatud ja sõltumatute välisekspertide nõuande kohane. Lisaks on täpsustatud, et EIC rahastamisvahendi „Accelerator“ kaudu võib erandjuhtudel toetada väikeseid keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid. Ka on lisatud tekst, milles ECFis kasutatud sõnastusele sarnaselt täpsustatakse, et EIC fondist tehtud investeeringutest loobumist tuleb käsitada EIC fondi vahendite tagasisaamisena.
52. **Eriprogrammi** artiklis 12 pikendati EIC nõuandekogu presidendi ametiaega nelja aastani, mida võib ühe korra pikendada. Arvestades tema rolli suurt tähtsust, on nõudmistele lisatud tõendatud kogemuse olemasolu. EIC nõuandekogu liikmete puhul on tasakaalustatavatele aspektidele lisatud temaatiline jaotus.

Innovatsiooni ökosüsteemid

53. **Raamprogrammi** artiklis 17 täpsustatakse toetuse andmist strateegiliste prioriteetidega seotud tegevustele ning rõhutatakse ühendatud riikidevaheliste innovatsiooni ökosüsteemide loomist. Samuti tuleb püüda saavutada sünergia raamprogrammi teiste põhikomponentidega. Artikli 17 teadmiste kolmnurga integratsiooni edendavate tegevuste toetamist käsitlev osa jääb lahtiseks, kuna mitu liikmesriiki väljendas muret, et komisjoni ettepanek ei hõlma Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituuti (EIT) ning palus selle sinna uuesti lisada. Mitu liikmesriiki palus ka selgitada EIT väljajätmise põhjust ning täpsustada EIT ja selle teadmus- ja innovatsioonikogukondade staatust järgmises programmis „Euroopa horisont“. Mõned liikmesriigid eelistaksid siiski ära oodata komisjoni ettepaneku EIT määruse läbivaatamise kohta, mis esitatakse eeldatavasti 2026. aasta lõpuks. Seetõttu on edasisteks aruteludeks ette nähtud tekst esitatud paksus kaldkirjas, sealhulgas eriprogrammi artikkel 13, ning komisjonil on palutud esitada liikmesriikidele teavitamise eesmärgil ka mitteametlik dokument EIT kohta.

54. **Eriprogrammi** artiklisse 13 on ühendatud keskuste loomisest ja toetusest kasu saavate sidusrühmade hulka lisatud teadlased. Üleeuroopaliste innovatsiooni ökosüsteemide arendamist toetavate tegevuste puhul rõhutatakse vajadust keskenduda nii tugevate külgede kui ka potentsiaalsete võimaluste integreerimisele ja edendamisele. Sihtotstarbeline toetus, mida antakse innovatsioonisamba selle alamkomponendi raames VKEdele ning idu- ja kasvufirmadele, on sidusama lähenemisviisi tagamiseks seostatud teiste alamkomponentidega, ühendatud keskustega ja innovatsiooni ökosüsteemi raames tehtavate jõupingutustega. Komisjonil paluti esitada ka mitteametlik dokument, milles kirjeldatakse üksikasjalikumalt innovatsioonisamba selle komponendi raames kavandatud tegevusi.
55. Kõnealuse samba puhul on veel mitu lahendamata küsimust, mis vajavad täiendavat tähelepanu, nimelt: selge seos EIC ja ECFi vahel, DARPA-laadse lähenemisviisi kasutamine EIC raames ja EIT tulevik. Lisaks tuleks jälgida innovatsiooni ökosüsteemide panust EIC ja ECFi vahenditega loodud investeerimismaastikku.

5. teemaplokk: Euroopa teadusruum

56. Tuleb täheldada, et nii raamprogrammi kui ka eriprogrammi laiendavad artiklid on esitatud nurksulgudes, mis on mitme liikmesriigi arvates kahetsusväärne.
57. **Raamprogrammi** artikkel 18 on jagatud kolmeks osaks, millest igaühes käsitletakse selle samba põhikomponente, st Euroopa teadusruumi loomist, poliitika toetusvahendit ning teadus- ja tehnoloogiataristuid.

Euroopa teadusruum

58. Euroopa teadusruumi käsitlevas artiklis kajastatakse nüüd mittetäieliku loetelu asemel kõiki Euroopa teadusruumi ning teadusuuringute ja innovatsiooni pakti väärtusi ja põhimõtteid.
59. **Eriprogrammi** artiklis 14 on täpsustatud, et Euroopa teadusruumi elluviimine peaks toimuma liidu ja liikmesriikide ühiste jõupingutuste ning ühiselt kindlaks määratud ja kokku lepitud prioriteetide kaudu. Seetõttu puudub praegu, kuni tulevase Euroopa teadusruumi käsitleva õigusakti vastuvõtmiseni otsene viide Euroopa teadusruumi poliitilistele tegevuskavadele.

60. **Raamprogrammi** teadus- ja tehnoloogiataristuid käsitlevas uues artiklis 18a rõhutatakse ELi vajadust üleeuroopaliste taristute ja nendega seotud teenuste sidusa ja ühendatud ökosüsteemi järele. Artiklis selgitatakse ka, et toetus, millega kaetakse kuni 20% kriitilise tähtsusega uue maailmatasemel võimekuse arendamise kuludest, hõlmab ka olemasolevate kriitilise tähtsusega võimekuste märkimisväärset ajakohastamist. Sellise toetuse lisamise osas on arvamused endiselt lahknevad mõnda võimalikku majanduslikku tagajärge puudutavate mureküsimumste tõttu. Eriprogrammis on püütud seda olukorda lahendada (vt allpool). On täpsustatud, et EL ja liikmesriigid peaksid määrama need taristud ühiselt kindlaks ja leppima nendes kokku avatud, läbipaistva ja konkurentsipõhise protsessi käigus, lähtudes selgetest kriteeriumitest. Põhjenduses 19 rõhutatakse, et taristute toetamine peaks kajastama ELi strateegilisi vajadusi ja looma Euroopa lisaväärtust sidusa pikaajalise planeerimise ja koordineeritud investeeringute tegemise kaudu, võttes sealhulgas arvesse Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi tööd teadustaristute valdkonnas, ning kutsutakse üles looma sarnase strateegilise foorumi tehnoloogiataristute jaoks. Jätkuvalt arutatakse ka ECFi panustamise võimalust Euroopa konkurentsivõime jaoks oluliste taristute rahastamiseks. Endiselt on lahtine aruteluküsimus, kas ECFist võiks rahastada ka taristuid, mis on olulised Euroopa konkurentsivõime jaoks.
61. **Eriprogrammi** artikkel 16 teadustaristute ja artikkel 17 tehnoloogiataristute kohta on võimalikult suures ulatuses ühtlustatud, pidades silmas toetatavaid tegevusi, sealhulgas asjakohasel juhul VKEde ning idu- ja kasvufirmade juurdepääsu ning mõlemat liiki taristute vahelise koostöö ja võrgustike loomise toetamist. Lisaks on teksti raamprogrammiga kooskõlastamise eesmärgil ajakohastatud, pidades silmas toetust kuni 20% kulude katmiseks maailmatasemel teadus- ja tehnoloogiataristute loomisel või märkimisväärsel ajakohastamisel. Tehnoloogiataristuid käsitlevas artiklis on täpsustatud väärindamistegevuse toetamist turul kasutuselevõtmise kiirendamiseks. Lisatud on uus artikkel 17a, et kehtestada suunavad kriteeriumid maailmatasemel teadus- ja tehnoloogiataristute loomise või märkimisväärse ajakohastamise toetamiseks.

6. teemaplokk: osalemis- ja levitamiseeskirjad

Rahastamiskõlblikkus

62. **Raamprogrammi** artiklis 21 on sätestatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid. Enamiku delegatsioonide soovil on sellesse uuesti lisatud **kvaliteedimärgis**, et tunnustada programmi „Euroopa horisont“ raames kvaliteetseid teadus- ja innovatsiooniprojekte, mida programmist ei rahastata (vt ka üldsätete artikkel 8). Lisatud on ka lõige 1a, täpsustamaks, et programmi „Euroopa horisont“ meetmetes võivad osaleda kõik õigussubjektid, sealhulgas mitteassotsieerunud kolmandate riikide õigussubjektid või rahvusvahelised organisatsioonid. See ei hõlma nende juurdepääsu rahastamisele, milleks vajalikud tingimused on esitatud järgmistes lõigetes. Lõige 10 on jagatud kaheks, et eristada tegevusi, mis ei ole inimese tüvirakkudega seotud rahastatavate uuringute alusel rahastamiskõlblikud. Lõiget 11, mis käsitleb rahastamise lõpetamist, on laiendatud, et täpsustada EIC rahastamisvahendi „Accelerator“ raames rakendatavatele projektidele kehtivaid tingimusi, mida mitme delegatsiooni arvates tuleks veel edasi arutada. Lisatud on lõige 12a, milles täpsustatakse, et tööprogrammides võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel esitada täiendavaid rahastamiskõlblikkuse kriteeriume.

Taotlusvoorus osalemise kutsed

63. Artiklis 23 kirjeldatakse üksikasjalikult taotlusvoorus osalemise kutseid. Sellesse on lisatud ka säte, et taotlusvoorus osalemise kutsete täielik sisu tuleb esitada tööprogrammis. Mitu liikmesriiki leidis, et kaheetapilised taotlused ja pimehindamine tuleks sätestada õigusaktides, mitte tööprogrammides, nagu oli ette nähtud varem. Seda küsimust käsitleti ka lihtsustamise teemal toimunud laiema arutelu raames, mida eesistujariik püüdis edasi arendada, kuid mille lõplik viimistlemine jääb järgmiste eesistujariikide ülesandeks. Tehtud on veel üks täiendus, mille kohaselt tuleks tööprogrammides täpsustada ka need taotlusvoorus osalemise kutsed, millele võib anda konkurentsivõime märgise kõrval ka kvaliteedimärgise.

Vastastikune kindlustusmehhanism

64. Artiklis 30 kehtestatakse vastastikuse kindlustusmehhanismi osaluse konkreetsed määrad, nähes ette standardmäära 5%, mida võib suurendada 8%-ni või vähendada alla 5%. Määrade muutmine võib olla vajalik turukõikumiste ja teiste programmide kui programmi „Euroopa horisont“ kasutajate kasvava arvu tõttu. Liikmesriigid kiitsid selle täpsustuse lisamise laialdaselt heaks.

Levitamine ja väärindamine

65. Artikkel 32 on nimetatud ümber ja selle lõikesse 1 on lisatud uus punkt, mis käsitleb toetusesaajate kohustust kaitsta julgeolekuga seotud tulemusi, viidates intellektuaalsele varale, et vastata liikmesriikide üha kasvavale murele oma teadusjulgeoleku pärast. Kuna artikkel 32 käsitleb ka ECFi ja täiendavate julgeolekumeetmete rakendamist ELi strateegiliste huvide kaitsmiseks, on sidususe eesmärgil tehtud jõupingutusi selle ühtlustamiseks programmiga „Euroopa horisont“.

Kommertskasutusele eelnev hange ja uuenduslike lahenduste avalik hange

66. Mitu liikmesriiki on väljendanud soovi lisada artiklisse 33 viited kehtivatele riigihangete direktiividele. Komisjon on jätkuvalt seisukohal, et see artikkel hõlmab nii avaliku kui ka erasektori hankijaid ning nii kommertskasutusele eelnevaid hankeid kui ka kommertshankeid. Mitte kõike seda ei ole kehtivates direktiivides käsitletud ja seetõttu tuleks programmis kasutada ühtlustatud sõnastust. Kehtivaid direktiive kohaldatakse seevastu üksnes riigihangete puhul.

VI. EDASINE TEGEVUS

67. Võttes arvesse arutelude seisu, leiab eesistujariik, et edasistel läbirääkimistel on kasulik käsitleda järgmist:

- kuus teemaplokki, milles on kombineeritud raamprogrammi ja eriprogrammi temaatiliselt seotud sätted, tuleks integreerida terviklikeks ja kombineeritud ettepanekuteks, et tagada kogu tekstis selge ülevaade ja sidusus ning vältida kordusi ja vastuolusid;

- piisavalt aega ja jõupingutusi tuleks pühendada teadlike ja konstruktiivsete arutelude pidamiseks strateegilise tähtsusega põhiküsimuste üle, korraldades vajaduse korral ka tehnilisi seminare, et koostada niisugune teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm, mis väljendaks ELi kindlat pühendumust toetada tulevastele väljakutsetele vastavat teaduse tippaset, tehnoloogilist suveräänsust ja strateegilist autonoomiat.

VII. KOKKUVÕTE

68. Eesistujariik on oma eesistumisperioodil pannud strateegilist rõhku nii teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi kui ka selle raamprogrammi rakendamise eriprogrammiga seotud töö edendamisele. Eesistujariik on soovinud edendada konstruktiivset dialoogi liikmesriikide vahel ning hõlbustada kaasavaid ja struktureeritud arutelusid läbirääkimiste edasiviimiseks.
69. Nende jõupingutuste tulemusel on esitatud raamprogrammi ja eriprogrammi iga samba kohta mitu kompromissettepanekut. Eesistujariik usub, et hiljutised kompromisstekstid⁴, mis ei tähista veel konkreetsele kokkuleppele jõudmist, kajastavad siiski läbirääkimiste praeguses etapis saavutatud positiivseid tulemusi ning edasisi eesmärke. Delegatsioonid on võtnud endale kohustuse jätkata läbirääkimisi, tuginedes tehtud edusammudele ja püüdes jõuda seni lahendamata küsimustes konsensusele, järgides põhimõtet, et mitte üheski küsimuses ei lepita kokku enne, kui on kokku lepitud kõiges.

⁴ 15308/25, 14839/25, 15671/25, 15314/25, 15638/25, 14838/25.